

Brussel, 13 juni 2022
(OR. fr, en)

9745/22

ECOFIN 541
UEM 144
SOC 336
EMPL 218
COMPET 438
ENV 536
EDUC 209
RECH 332
ENER 247
JAI 799
GENDER 81
ANTIDISCRIM 61
JEUN 92
SAN 335

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. Comdoc.:	9404/22 - COM(2022) 606 final
Betreft:	Aanbeveling voor een AANBEVELING VAN DE RAAD over het nationale hervormingsprogramma van Duitsland en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Duitsland

Voor de delegaties gaat hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op Commissievoorstel COM(2022) 606 final, en door verschillende comités van de Raad is herzien en goedgekeurd.

AANBEVELING VAN DE RAAD

van ...

over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Duitsland en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Duitsland

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden², en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad³, waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt financiële ondersteuning voor de tenuitvoerlegging van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. Zij draagt bij tot het economisch herstel en de tenuitvoerlegging van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te stimuleren, en versterkt tegelijkertijd de veerkracht en potentiële groei van de economieën van de lidstaten. Zij helpt ook de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit zal in juni 2022 worden geactualiseerd, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.

³ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

- (2) Op 24 november 2021 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2022 voor coördinatie van het economisch beleid. Daarin is terdege rekening gehouden met het op 7 mei 2021 ondertekende sociaal engagement van Porto om de Europese pijler van sociale rechten, die op 17 november 2017 door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie is afgekondigd, verder uit te voeren. De Europese Raad heeft op 25 maart 2022 de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022 goedgekeurd. Op 24 november 2021 heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag aangenomen, waarin zij Duitsland heeft genoemd als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone aangenomen, alsook een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2022, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft op 5 april 2022 de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone⁴ ("de aanbeveling van 2022 over de eurozone") aangenomen, en op 14 maart 2022 het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid.

⁴ Aanbeveling van de Raad van 5 april 2022 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 153 van 7.4.2022, blz. 1).

- (3) De Russische invasie in Oekraïne in de nasleep van de wereldwijde pandemie heeft de geopolitieke en economische context aanzienlijk veranderd. De impact van de invasie op de economieën van de lidstaten is onder meer voelbaar door hogere prijzen voor energie, voedsel en grondstoffen en door lagere groeivoorzichten. De hogere energieprijzen treffen vooral de meest kwetsbare huishoudens die te maken hebben met of risico lopen op energiearmoede, alsook de bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor energieprijsstijgingen. De Unie ziet ook een ongekende instroom van mensen die Oekraïne ontvluchten. De economische gevolgen van de Russische aanvalsoorlog hebben een asymmetrisch effect gehad op de lidstaten. In dat verband werd op 4 maart 2022 voor het eerst Richtlijn 2001/55/EG van de Raad⁵ door Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad⁶ in werking gesteld, waarbij ontheemden uit Oekraïne het recht kregen om legaal in de Unie te verblijven, plus het recht op toegang tot onderwijs en opleiding, de arbeidsmarkt, gezondheidszorg, huisvesting en sociale voorzieningen.

⁵ Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen (PB L 212 van 7.8.2001, blz. 12).

⁶ Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PB L 71 van 4.3.2022, blz. 1).

- (4) Rekening houdend met de snel veranderende economische en geopolitieke situatie wordt de brede coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in het kader van het Europees Semester in 2022 hervat, waarbij de ontwikkelingen afgestemd worden op de uitvoeringsvereisten van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, zoals uiteengezet in de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022. De uitvoering van de goedgekeurde herstel- en veerkrachtplannen is van essentieel belang voor de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op ten minste een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de cycli 2019 en 2020 van het Europees Semester gedaan zijn. De landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 blijven ook relevant voor de herstel- en veerkrachtplannen die herzien, geactualiseerd of gewijzigd zijn overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241, naast andere landspecifieke aanbevelingen die gedaan zijn tot de datum van indiening van dergelijke herziene, geactualiseerde of gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen.
- (5) De algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact is actief sinds maart 2020. In haar mededeling van 3 maart 2021 getiteld "Een jaar na de uitbraak van COVID-19: de respons vanuit het begrotingsbeleid" heeft de Commissie het standpunt ingenomen dat het besluit om de algemene ontsnappingsclausule te deactiveren dan wel te blijven toepassen, gezien moet worden als een algehele evaluatie van de toestand van de economie, waarbij het niveau van economische activiteit in de Unie of de eurozone in vergelijking met het niveau van vóór de crisis (einde van 2019) een belangrijk kwantitatief criterium is. Grotere onzekerheid en sterke neerwaartse risico's voor de economische vooruitzichten in verband met de oorlog in Europa, ongekende stijgingen van de energieprijzen en aanhoudende verstoringen van de toeleveringsketen rechtvaardigen de verlenging van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact tot 2023.

- (6) Volgens de aanpak in de aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021⁷, waarbij een advies van de Raad werd geformuleerd over het stabiliteitsprogramma 2021 van Duitsland, wordt de algemene begrotingskoers momenteel het best gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis), maar inclusief uitgaven gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen, in verhouding tot de potentiële groei op middellange termijn⁸. Naast de algemene begrotingskoers wordt, bij de beoordeling of het nationale begrotingsbeleid prudent is en de samenstelling ervan bevorderlijk is voor duurzaam herstel in overeenstemming met de groene en de digitale transitie, ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van nationaal gefinancierde⁹ primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis) en investeringen.

⁷ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van Duitsland (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 18).

⁸ De ramingen van de begrotingskoers en de componenten daarvan in deze aanbeveling zijn ramingen van de Commissie op basis van de aannames die ten grondslag liggen aan de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie. In de ramingen van de Commissie van de potentiële groei op middellange termijn is geen rekening gehouden met het positieve effect van hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan, die de potentiële groei kunnen stimuleren.

⁹ Niet gefinancierd met subsidies in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit of andere Uniefondsen.

- (7) Op 2 maart 2022 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met brede richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2023 ("de begrotingsrichtsnoeren"), die tot doel heeft de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en zo de beleidscoördinatie te versterken. Op basis van de macro-economische winterprognoses 2022 was de Commissie van mening dat de overgang van een geaggregeerde ondersteunende begrotingskoers in 2020-2022 naar een in grote lijnen neutrale geaggregeerde begrotingskoers, waarbij kan worden ingespeeld op de veranderende economische situatie, in 2023 gepast zou lijken. De Commissie kondigde aan dat de begrotingsaanbevelingen voor 2023 van lidstaat tot lidstaat gedifferentieerd moeten worden en rekening moeten houden met mogelijke overloopeffecten tussen landen. De Commissie heeft de lidstaten verzocht de richtsnoeren in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's te verwerken. De Commissie heeft zich ertoe verbonden de economische ontwikkelingen nauwlettend te volgen en zo nodig haar beleidsrichtsnoeren aan te passen, en wel uiterlijk eind mei 2022 in haar voorjaarspakket van het Europees Semester.
- (8) Wat de begrotingsrichtsnoeren betreft, houden de begrotingsaanbevelingen voor 2023 rekening met de verslechterde economische vooruitzichten, de toegenomen onzekerheid en verdere neerwaartse risico's, en de hogere inflatie in vergelijking met de winterprognoses 2022 van de Commissie. Tegen die achtergrond moet de budgettaire respons zijn dat de overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en energiezekerheid verhoogd worden en de koopkracht van de meest kwetsbare huishoudens in stand gehouden wordt, om de gevolgen van de stijging van de energieprijzen op te vangen en de inflatoire druk van tweederonde-effecten te helpen beperken door middel van gerichte en tijdelijke maatregelen. Het begrotingsbeleid moet flexibel blijven om zich aan te passen aan de snel veranderende omstandigheden, met inbegrip van de uit de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne voortvloeiende uitdagingen op het vlak van defensie en veiligheid, en het moet differentiëren tussen de lidstaten naar gelang van hun begrotings- en economische situatie, ook wat betreft hun blootstelling aan de crisis en aan de instroom van ontheemden uit Oekraïne.

- (9) Op 28 april 2021 heeft Duitsland zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Duitsland aangenomen¹⁰. De vrijgave van tranches is afhankelijk van de vaststelling van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 waarin wordt verklaard dat Duitsland de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Onder bevredigende verwezenlijking wordt begrepen dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid.
- (10) Op 2 mei 2022 heeft Duitsland zijn nationale hervormingsprogramma 2022 ingediend en op 27 april 2022 zijn stabiliteitsprogramma 2022, binnen de in artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1466/97 vastgestelde termijn. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2022 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Duitsland over de vorderingen bij de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan.

¹⁰ Doc. ST 10158/2021 en ST 10158/2021 ADD 1.

- (11) De Commissie heeft op 23 mei 2022 het landverslag 2022 voor Duitsland gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Duitsland heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad in 2019, 2020 en 2021 heeft vastgesteld en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Duitsland van het herstel- en veerkrachtplan, voortbouwend op het scorebord voor herstel en veerkracht. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen, waaronder die welke voortvloeien uit de Russische invasie van Oekraïne. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Duitsland heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.
- (12) De Commissie heeft op grond van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 met betrekking tot Duitsland een diepgaande evaluatie verricht en de resultaten ervan bekendgemaakt op 23 mei 2022. Daarin concludeerde zij dat Duitsland met macro-economische onevenwichtigheden wordt geconfronteerd. De kwetsbaarheden houden met name verband met een aanhoudend groot overschot op de lopende rekening, dat het gevolg is van getemperde investeringen in vergelijking met de besparingen en grensoverschrijdende relevantie heeft.
- (13) Op 27 april 2022 heeft Duitsland een nieuw ontwerpbegrotingsplan voor 2022 ingediend. De Commissie heeft overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EU) nr. 473/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹¹ een advies over dat plan uitgebracht.

¹¹ Verordening (EU) nr. 473/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende gemeenschappelijke voorschriften voor het monitoren en beoordelen van ontwerpbegrotingsplannen en voor het garanderen van de correctie van buitensporige tekorten van de lidstaten van de eurozone (PB L 140 van 27.5.2013, blz. 11).

- (14) Op 23 mei 2022 heeft de Commissie een verslag uitgebracht op grond van artikel 126, lid 3, van het Verdrag. In dat verslag wordt de begrotingssituatie van Duitsland besproken, aangezien het overheidstekort in 2021 de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) overschreed. In het verslag werd geconcludeerd dat niet aan het tekortcriterium was voldaan. In overeenstemming met de mededeling van 2 maart 2022 heeft de Commissie niet voorgesteld in het voorjaar van 2022 nieuwe buitensporigtekortprocedures in te leiden en zal zij opnieuw beoordelen of een voorstel tot het inleiden van dergelijke procedures in het najaar van 2022 noodzakelijk is.
- (15) In zijn aanbeveling van 20 juli 2020¹² heeft de Raad Duitsland aanbevolen om in 2020 en 2021 overeenkomstig de algemene ontsnappingsclausule alle nodige maatregelen te nemen om de COVID-19-pandemie doeltreffend aan te pakken, de economie te stimuleren en het daaropvolgende herstel te ondersteunen. Ook heeft hij Duitsland aanbevolen om, als de economische omstandigheden dit toelaten, begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van de houdbaarheid van de schuld, daarbij de investeringen verhogend. In 2021 is het overheidstekort van Duitsland volgens door Eurostat gevalideerde gegevens gedaald van 4,3 % van het bbp in 2020, tot 3,7 % daarvan. De respons vanuit het begrotingsbeleid door Duitsland ondersteunde het economisch herstel in 2021, terwijl de tijdelijke noodmaatregelen stegen van 2,7 % van het bbp in 2020 tot 4,2 % in 2021. De maatregelen die Duitsland in 2021 heeft genomen, stemden overeen met de aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020. De door de regering in 2020 en 2021 genomen discretionaire begrotingsmaatregelen waren meestal tijdelijk of gingen met compenserende maatregelen gepaard. Tegelijkertijd waren sommige van de discretionaire maatregelen die de regering in de periode 2020-2021 heeft genomen niet tijdelijk of gingen zij niet met compenserende maatregelen gepaard, voornamelijk bestaande uit de verhoging van de gezinstoelagen zoals de kinderbijslag en de belastingvrije som voor kinderen, alsook ruimere afschrijvingsmogelijkheden. Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens is de overheidsschuld van 68,7 % van het bbp in 2020, gestegen tot 69,3 % van het bbp in 2021.

¹² Aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020 over het nationale hervormingsprogramma 2020 van Duitsland en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2020 van Duitsland (PB C 282 van 26.8.2020, blz. 27).

- (16) Het aan de begrotingsprognoses van het stabiliteitsprogramma voor 2022 ten grondslag liggende macro-economische scenario is voor 2022 gunstig en voor de periode daarna realistisch. De regering verwacht dat het reële bbp in 2022 met 3,6 % en in 2023 met 2,3 % zal groeien. Ter vergelijking: in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt uitgegaan van een lagere groei van het reële bbp van 1,6 % in 2022 en een vergelijkbare groei van 2,4 % in 2023. Dit verschil is hoofdzakelijk toe te schrijven aan verschillende afsluitdata van de prognoses, die in het geval van het stabiliteitsprogramma dateren van vóór het begin van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, toen de groeivoorzichten voor 2022 nog optimistischer waren. In haar stabiliteitsprogramma 2022 voorziet de regering dat het nominale tekort in 2022 op 3,75 % van het bbp zal blijven en in 2023 zal afnemen tot 2 %. Het vergelijkbare niveau in 2022 is vooral het gevolg van de aanhoudende noodmaatregelen in verband met de pandemie, hogere defensie-uitgaven en maatregelen tegen de gestegen energieprijzen als reactie op de oorlog in Oekraïne, in combinatie met extra uitgaven en investeringen in de groene transitie. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zou de overheidsschuldquote dalen tot 66,75 % van het bbp in 2022 en tot 65,75 % in 2023. De Commissie gaat in haar voorjaarsprognoses 2022 op basis van beleidsmaatregelen die op de afsluitingsdatum van de prognoses bekend waren uit van een overheidstekort voor 2022 en 2023 van respectievelijk 2,5 % en 1,0 % van het bbp. Dit is lager dan het in het stabiliteitsprogramma 2022 voor 2022 en 2023 verwachte tekort, voornamelijk als gevolg van iets lagere prognoses voor de belastinginkomsten op basis van voorzichtige berekeningen in november 2021 en optimistischere verwachtingen voor de uitvoering van subsidies en overheidsinvesteringen in het programma. In de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt uitgegaan van een vergelijkbare overheidsschuldquote van 66,4 % in 2022 en een lagere overheidsschuldquote van 64,5 % in 2023. Het verschil is toe te schrijven aan een vergelijkbaar verschil in de tekortprognose. Volgens de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt de potentiële groei op middellange termijn (10-jaarsgemiddelde) geraamd op 1,1 %. In deze raming is echter geen rekening gehouden met het effect van de hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan en die de potentiële groei van Duitsland kunnen bevorderen.

(17) In 2022 heeft de regering het merendeel van de naar aanleiding van de COVID-19-crisis genomen maatregelen geleidelijk afgeschaft, zodat de tijdelijke noodmaatregelen naar verwachting zullen dalen van 4,2 % van het bbp in 2021 tot 1,2 % in 2022. Het overheidsstekort wordt beïnvloed door de maatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen tegen te gaan, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,7 % van het bbp in 2022 en geleidelijk worden afgeschaft in 2023¹³. Deze maatregelen bestaan voornamelijk uit een gerichte subsidie voor verwarmingskosten; vervroegde afschaffing van de hernieuwbare-energieheffing (EEG-Umlage); vervroegde verhoging van de fiscale aftrek voor woonwerkverkeer (Pendlerpauschale); een verlaging van de energiebelasting op brandstoffen gedurende drie maanden; een eenmalige betaling van een forfaitair bedrag op grond van de gestegen energieprijzen (Energiepreispauschale) en een supplement per kind; een eenmalige betaling van een forfaitair bedrag aan ontvangers van sociale bijstand; en een maandkaart voor lokaal openbaar vervoer tegen een gereduceerd tarief gedurende drie maanden. Die maatregelen zijn aangekondigd als tijdelijk. Indien de energieprijzen in 2023 hoog blijven, kunnen sommige van die maatregelen echter worden voortgezet. Sommige van deze maatregelen zijn niet gericht, met name de verhoging van de fiscale aftrek voor woonwerkverkeer en de verlaging van de energiebelasting op brandstoffen. Het overheidstekort wordt ook beïnvloed door de kosten om ontheemden uit Oekraïne tijdelijke bescherming te bieden, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,1 % van het bbp in 2022 en 0,2 % in 2023¹⁴, alsook door de stijging van de defensie-uitgaven met 0,4 % van het bbp in 2022 en 0,5 % in 2023.

¹³ De cijfers geven het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen die sinds het najaar van 2021 zijn genomen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven en – indien relevant – kapitaaluitgaven.

¹⁴ Aangenomen wordt dat het totale aantal ontheemden uit Oekraïne in de Unie eind 2022 geleidelijk zal oplopen tot 6 miljoen, en de geografische spreiding ervan wordt ingeschat op basis van de omvang van de bestaande diaspora, de relatieve bevolking van de ontvangende lidstaat en de feitelijke spreiding van ontheemden uit Oekraïne over de Unie vanaf maart 2022. Voor begrotingskosten per persoon zijn de ramingen gebaseerd op het Euromod-microsimulatiemodel van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Commissie, waarbij rekening gehouden wordt met zowel overdrachten in contanten waarvoor mensen in aanmerking kunnen komen als uitkeringen in natura zoals onderwijs en gezondheidszorg.

- (18) In zijn aanbeveling van 18 juni 2021 heeft de Raad Duitsland aanbevolen om in 2022 een ondersteunende begrotingskoers te varen, onder meer met behulp van de impuls die uitgaat van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, en om nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden. Ook heeft de Raad Duitsland aanbevolen om, wanneer de economische omstandigheden dat toelaten, een begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties en houdbaarheid van de begroting op middellange termijn, en tegelijkertijd de investeringen te verhogen om het groeipotentieel te stimuleren.

(19) Volgens de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie en rekening houdend met de informatie in het stabiliteitsprogramma 2022 van Duitsland, zal de begrotingskoers in 2022 naar verwachting ondersteunend zijn, met -1,6 % van het bbp, zoals aanbevolen door de Raad¹⁵. Duitsland is voornemens het herstel verder te ondersteunen door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen te financieren, zoals aanbevolen door de Raad. De positieve bijdrage aan de economische activiteit van de met subsidies in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zal in 2022 naar verwachting stabiel blijven ten opzichte van 2021. Nationaal gefinancierde investeringen zullen in 2022 naar verwachting een expansieve bijdrage van 0,2 procentpunten aan de begrotingskoers leveren¹⁶. Duitsland is derhalve van plan nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2022 naar verwachting een expansieve bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 1,5 procentpunten leveren. Deze aanzienlijke expansieve bijdrage omvat het extra effect van de maatregelen om de economische en sociale gevolgen van de energieprijsstijgingen op te vangen (0,7 % van het bbp), alsook de kosten van de tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne (0,1 % van het bbp), terwijl ook extra uitgaven voor de groene transitie (0,2 % van het bbp) naar verwachting tot de groei van de netto lopende uitgaven zullen bijdragen.

¹⁵ Een minteken bij de indicator komt overeen met een overschrijding van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een expansief begrotingsbeleid.

¹⁶ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp zullen leveren.

- (20) Voor 2023 wordt in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uitgegaan van een begrotingskoers van 0,6 % van het bbp bij ongewijzigd beleid¹⁷. Verwacht wordt dat Duitsland ook in 2023 gebruik zal maken van de subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren. De positieve bijdrage aan de economische activiteit van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zal naar verwachting dalen met 0,1 procentpunt van het bbp ten opzichte van 2022. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2023 een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,1 procentpunt leveren¹⁸. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 naar verwachting een contractieve bijdrage van 0,7 procentpunten aan de algemene begrotingskoers leveren. Dit omvat het effect van de uitfasering van de maatregelen om de gestegen energieprijzen aan te pakken (0,7 % van het bbp) en extra kosten om ontheemden uit Oekraïne tijdelijke bescherming te bieden (0,05 % van het bbp) in vergelijking met 2022.
- (21) In het stabiliteitsprogramma 2022 wordt verwacht dat het overheidstekort geleidelijk zal dalen tot 2,5 % van het bbp in 2024 en vervolgens zal stijgen tot 1 % in 2025. Bij deze prognoses is ervan uitgegaan dat de overheidsinkomsten als percentage van het bbp zullen stijgen, terwijl de overheidsuitgaven als percentage van het bbp naar verwachting relatief stabiel zullen blijven. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zou de overheidsschuldquote tussen nu en 2025 dalen, meer specifiek tot 65,75 % van het bbp in 2024 en tot 65 % in 2025. Volgens de analyse van de Commissie lijken de risico's voor de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn laag.

¹⁷ Een plusteken bij de indicator komt overeen met een overschrijding van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een versoberingsbeleid op begrotingsgebied.

¹⁸ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een neutrale bijdrage zullen leveren.

- (22) De vergrijzing en een krappere wordende arbeidsmarkt zullen de komende jaren grote gevolgen hebben voor Duitsland. In 2031 zal de wettelijke pensioenleeftijd 67 jaar bedragen, maar er zijn meer aanpassingen aan het pensioenstelsel nodig om de houdbaarheid ervan op lange termijn te waarborgen en tegelijkertijd de toereikendheid ervan te garanderen. Gelet op de verkrappende arbeidsmarkt zouden ook sterkere arbeidsprikkels nodig zijn. De belofte van de regering om in deze regeringsperiode een plafond voor het pensioenbijdragepercentage en een minimaal inkomensvervangingspercentage te handhaven, zal naar verwachting tot aanzienlijke fiscale overdrachten leiden, waardoor de lasten voor de jongere generaties verder toenemen. Door de overheid gesubsidieerde particuliere pensioenen (Riester Rente) hebben geen wezenlijke rol kunnen spelen in de pensioenmix. Het rendement is laag en de administratieve kosten zijn hoog. Vooral mensen met een laag inkomen kunnen niet voldoende aan pensioensparen doen.
- (23) Het belastingstelsel leunt sterk op belastinginkomsten uit arbeid, terwijl belastinggrondslagen die minder schadelijk zijn voor inclusieve groei, onderbenut blijven. De loonwage in Duitsland is een van de grootste in de Unie. Hierdoor daalt het nettoloon en worden bepaalde groepen, zoals mensen met een laag of middeninkomen en tweede verdiemers, ontmoedigd om meer uren te werken; dit staat een betere benutting van het arbeidspotentieel in de weg, zelfs nu een tekort aan arbeidskrachten dreigt. De inkomsten uit milieubelastingen zijn relatief laag, terwijl milieuschadelijke subsidies (met inbegrip van belastingverlagingen en belastingvrijstellingen) de milieuduurzaamheidsdoelstellingen ondermijnen en het koolstofvrij maken, de energie-efficiëntie en de uitrol van hernieuwbare energie tegengaan.

- (24) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en bijlage V, criterium 2.2, bij die verordening, bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen met een indicatief tijdschema voor de uitvoering ervan dat uiterlijk op 31 augustus 2026 moet zijn voltooid. Deze dragen bij tot het aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn opgenomen in de landspecifieke aanbevelingen die de Raad in het kader van het Europees Semester in 2019 en 2020 tot Duitsland heeft gericht, naast de eventuele landspecifieke aanbevelingen die tot de datum van vaststelling van een herstel- en veerkrachtplan zijn gedaan. Zij dragen met name bij tot het aanpakken van de noodzaak om publieke en particuliere investeringen te stimuleren, met name voor de groene en digitale transitie, in duurzaam vervoer, in schone, efficiënte en geïntegreerde energiesystemen, in de digitalisering van de overheids- en gezondheidsdiensten, in onderwijs, en in onderzoek en innovatie.
- (25) Verwacht wordt dat de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan van Duitsland zal bijdragen tot verdere vooruitgang bij de groene en digitale transitie. Maatregelen ter ondersteuning van de klimaatdoelstellingen in Duitsland vertegenwoordigen 42 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan, terwijl maatregelen ter ondersteuning van digitale doelstellingen 52 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan uitmaken. De volledige uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen, zal Duitsland helpen om snel te herstellen van de gevolgen van de COVID-19-crisis en tegelijkertijd zijn veerkracht vergroten. De systematische betrokkenheid van de sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft van essentieel belang voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan het herstel- en veerkrachtplan, om te zorgen voor een breed draagvlak voor de algehele beleidsagenda.

(26) Duitsland heeft vóór 4 april 2022 de in Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad¹⁹ bedoelde programmeringsdocumenten betreffende het cohesiebeleid ingediend voor alle 15 programma's van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, alle 16 programma's van het Europees Sociaal Fonds Plus en een gemengd programma van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds Plus. De Commissie heeft op 19 april 2022 haar goedkeuring gehecht aan de partnerschapsovereenkomst met Duitsland over het gebruik van de fondsen van het cohesiebeleid. Overeenkomstig Verordening (EU) 2021/1060 moet Duitsland bij de programmering van de fondsen voor het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 rekening houden met de relevante landspecifieke aanbevelingen. Dat is een voorwaarde voor het verbeteren van de doeltreffendheid en het maximaliseren van de meerwaarde van de financiële steun die uit de cohesiebeidsfondsen ontvangen wordt, en voor het bevorderen van de coördinatie, de complementariteit en de samenhang tussen die cohesiebeidsfondsen en andere Unie-instrumenten en fondsen. Het succes van de uitvoering van de cohesiebeidsprogramma's hangt ook af van het wegwerken van knelpunten voor investeringen, ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie en een evenwichtige territoriale ontwikkeling.

¹⁹ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159).

- (27) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan aan bod komen, loopt Duitsland nog steeds achter bij de uitrol van breedband met zeer hoge capaciteit in plattlandsgebieden, waar grotere investeringen de productiviteitsgroei en het gebrek aan evenwicht tussen besparingen en investeringen kunnen verbeteren. In het algemeen heeft Duitsland de dekking van breedband met zeer hoge capaciteit het afgelopen jaar aanzienlijk verbeterd, waardoor het momenteel boven het Uniegemiddelde ligt. In plattlandsgebieden bedroeg de dekking echter 22,5 %, wat lager is dan het Uniegemiddelde van 37,1 %. Tegelijkertijd heeft slechts 15,4 % van de huishoudens toegang tot een glasvezelverbinding (vergeleken met een Uniegemiddelde van 50 %). Hiermee behoort Duitsland tot de lidstaten met de laagste glasvezeldekking, terwijl de vijf best presterende Unielanden een glasvezeldekking van ten minste 85 % hebben. Het gebrek aan glasvezelverbindingen is nog groter in plattlandsgebieden (11,3 % tegenover een Uniegemiddelde van 33,8 %). Dit belemmert de productiviteitsgroei, met name bij kleine en middelgrote ondernemingen, waarvan er vele in plattlands- en semiplattlandsgebieden zijn gevestigd. De uitbreiding van breedband en 5G komen niet aan bod in het Duitse herstel- en veerkrachtplan. Er bestaan federale en regionale programma's om de connectiviteit in grijze gebieden en de mobiele connectiviteit in witte gebieden te verbeteren. Het regeerakkoord bevat ambitieuze doelstellingen inzake de landelijke beschikbaarheid van glasvezel en 5G voor alle Duitse huishoudens, maar de uitvoeringstermijn moet nog worden vastgesteld. De versterking van de plannings- en beheerscapaciteit op civieltechnisch gebied in de particuliere sector en van het plannings- en uitvoeringsbeheer in de overheidssector zal van cruciaal belang zijn voor een tijdige uitvoering. Om de doelstellingen te halen zullen ook de aanvraag- en vergunningsprocedures moeten worden verbeterd en alternatieve, minder tijdrovende installatietechnieken moeten worden gestandaardiseerd.
- (28) In reactie op het mandaat van de staatshoofden en -regeringsleiders van de Unie, zoals uiteengezet in de Verklaring van Versailles, beoogt het Commissievoorstel voor een REPowerEU-plan de afhankelijkheid van de Unie van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland zo spoedig mogelijk af te bouwen. Daartoe wil de Commissie in overleg met de lidstaten de meest geschikte projecten, investeringen en hervormingen op nationaal, regionaal en Unieniveau in kaart brengen. Die maatregelen zijn erop gericht de algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en fossiele brandstoffen niet langer uit Rusland in te voeren.

(29) Duitsland staat voor uitdagingen die verband houden met zijn afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en van de invoer van energie uit Rusland, alsook met de randvoorwaarden voor investeringen in een volledig geïntegreerd duurzaam energiesysteem. Volgens de gegevens voor 2020 is de afhankelijkheid van de invoer van gas uit Rusland bijzonder groot (65 %²⁰) en groter dan het Uniegemiddelde (44 %). De afhankelijkheid van de invoer van olie uit Rusland is ook groter dan het Uniegemiddelde (34 % in Duitsland tegenover een Uniegemiddelde van 26 %)²¹. Meer dan de helft van de Duitse energiemix is afkomstig van gas (26 %) en olie (35 %). Deze afhankelijkheid heeft directe gevolgen voor de Duitse industrie, die 35 % van het eindenergieverbruik van aardgas voor haar rekening neemt. Snellere vooruitgang met de uitbreiding van transmissie- en distributienetten en met de uitrol van hernieuwbare energie is van cruciaal belang om deze uitdagingen aan te pakken, de klimaat- en energiedoelstellingen te halen en investeringen te stimuleren voor een evenwichtigere verhouding tussen besparingen en investeringen. Er zijn meer inspanningen nodig om de energievoorziening en -routes te diversifiëren en daarbij gebruik te maken van alle beschikbare koolstofvrije energiebronnen, met name door het gebruik van hernieuwbare elektriciteit en gassen, met inbegrip van hernieuwbare waterstof, en van vloeibaar aardgas. Het verdient aanbeveling nieuwe investeringen in gasinfrastructuur en -netwerken waar mogelijk toekomstbestendig te maken, teneinde de duurzaamheid ervan op lange termijn te bevorderen door ze in de toekomst voor duurzame brandstoffen te gebruiken. Wil Duitsland de "Fit for 55"-doelstellingen halen, dan zal er nog meer ambitie nodig zijn om broeikasgasemissies te verlagen en het aandeel hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie op te voeren. Er moeten inspanningen worden geleverd om de industrie sneller koolstofvrij te maken, de flexibiliteitsopties en de reactie van energieverbruikers op schommelende prijzen te verbeteren, en de integratie van energiesystemen te versterken²².

²⁰ Volgens recente gegevens van het Duitse federale ministerie van Economische zaken en klimaatactie is het aandeel in de totale gasinvoer gedaald tot 35 %.

²¹ Eurostat (2020), aandeel van de Russische invoer in de totale invoer van aardgas, ruwe olie. Voor het gemiddelde van de EU27 is de totale invoer gebaseerd op de invoer van buiten de EU27. Voor Duitsland omvat de totale invoer ook de handel binnen de EU. Ruwe aardolie omvat geen geraffineerde aardolieproducten.

²² De integratie van energiesystemen verbindt de verschillende energiedragers met elkaar en met de eindgebruikerssectoren.

Er moet ook actie worden ondernomen om de energie-efficiëntie te verhogen, het energieverbruik terug te dringen en het gebouwenbestand en de vervoerssector, die in 2021 de jaarlijkse nationale emissiedoelstellingen voor deze sector niet heeft gehaald, sneller koolstofvrij maken te maken. Een groter gebruik van gedeelde mobiliteit en duurzaam openbaar vervoer kan het verbruik van fossiele brandstoffen terugdringen. De uitbreiding van de Duitse elektriciteitsnetten heeft aanzienlijke vertraging opgelopen. Belangrijke hinderpalen zijn onder meer de complexiteit en de duur van de plannings-, vergunnings- en beroepsprocedures. De vertragingen bij de uitbreiding van de elektriciteitsnetten hebben het noodzakelijk gemaakt om hernieuwbare energie in bepaalde gebieden in te perken. Voorts hebben de vertragingen bij de uitbreiding van elektriciteitsnetten aanzienlijke gevolgen voor de netten van aangrenzende lidstaten, aangezien de netcapaciteit in Duitsland niet toereikend is om de hoeveelheden elektriciteit te transporteren die in de desbetreffende prijszone wordt verhandeld. De regering heeft zich ertoe verbonden tussen nu en 2030 het aandeel van hernieuwbare energie in de elektriciteitsproductie te verhogen tot 80 %, en het Duitse parlement bespreekt op dit ogenblik een wetgevingsvoorstel met betrekking tot hernieuwbare energie met als doel tussen nu en 2035 tot een nagenoeg broeikasgasneutrale elektriciteitssector te komen. De uitrol van hernieuwbare energie, met name windenergie op het land, is de afgelopen jaren echter aanzienlijk vertraagd als gevolg van aanhoudende belemmeringen voor de uitvoering. Het wegwerken van deze belemmeringen omvat onder meer het nemen van maatregelen om conflicten over grondgebruik in een vroeg stadium op te lossen, het versoepelen van de minimumafstandsregels, het verbeteren van het gebruik van ruimtelijke ordening om zones voor de uitrol van windenergie aan te wijzen en het gemakkelijker maken om vergunningen te verkrijgen. De lokale acceptatie kan worden verbeterd, onder meer door een meer gestroomlijnd raadplegingsproces, meer inspraak van de burgers en het delen van de inkomsten van projecten. De uitbreiding van hernieuwbare energiebronnen en de verhoging van de energie-efficiëntie zullen niet alleen de afhankelijkheid van ingevoerde energie verminderen, maar ook de energieprijzen aanzienlijk doen dalen. Ten slotte kan de deelname aan grensoverschrijdende samenwerking op energiegebied verder worden versterkt en kunnen de flexibiliteit en reverse-flowcapaciteit worden vergroot wat de bestaande interconnectiviteit betreft.

- (30) Hoewel de versnelling van de transitie naar klimaatneutraliteit en naar niet-fossiele brandstoffen tot aanzienlijke herstructureringskosten in diverse sectoren zal leiden, kan Duitsland in het kader van het cohesiebeleid gebruikmaken van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie om de sociaal-economische gevolgen van de transitie voor de zwaarst getroffen regio's te verzachten. Daarnaast kan Duitsland uit het Europees Sociaal Fonds Plus putten (opgericht bij Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad²³) om de werkgelegenheidskansen te vergroten en de sociale cohesie te versterken.
- (31) In het licht van de beoordeling door de Commissie heeft de Raad het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht, en zijn advies²⁴ daarover is in aanbeveling 1 weergegeven.
- (32) Gezien de grote onderlinge verwevenheid tussen de economieën van de lidstaten van de eurozone en hun collectieve bijdrage aan de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde uitvoering te geven aan de aanbevelingen die zijn opgenomen in de aanbeveling van 2022 over de eurozone. Voor Duitsland is dat met name weergegeven in aanbevelingen 1, 2 en 3.
- (33) In het licht van de diepgaande evaluatie door de Commissie en haar beoordeling heeft de Raad het nationale hervormingsprogramma 2022 en het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht. Zijn aanbevelingen krachtens artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 zijn weergegeven in aanbevelingen 1, 2, 3 en 4. Aanbevelingen 1, 2 en 3 dragen ook bij tot de uitvoering van de aanbeveling van 2022 over de eurozone, met name van de eerste en vierde aanbeveling over de eurozone. Het in aanbeveling 1 bedoelde begrotingsbeleid en het in de aanbevelingen 2, 3 en 4 bedoelde beleid dragen onder andere bij tot het aanpakken van onevenwichtigheden die verband houden met het overschot op de lopende rekening, voor zover het hogere investeringen betreft,

²³ Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013 (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21).

²⁴ Uit hoofde van artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97.

BEVEELT AAN dat Duitsland in 2022 en 2023 de volgende actie onderneemt:

1. In 2023 ervoor zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in overeenstemming is met een algemeen neutrale beleidskoers, rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Klaar staan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Voorzien in meer overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen. Voor de periode na 2023 een begrotingsbeleid voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn. De belastingmix verbeteren met het oog op meer inclusieve en duurzame groei, met name door middel van betere belastingprijkkels om meer uren te werken. De houdbaarheid van het pensioenstelsel op lange termijn veiligstellen.
2. Doorgaan met de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de mijlpalen en streefdoelen die zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021. De onderhandelingen met de Commissie over de programmeringsdocumenten voor het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 snel afronden om van start te kunnen gaan met de uitvoering ervan.
3. Belemmeringen voor investeringen wegnemen en investeringen in digitale communicatienetwerken met zeer hoge capaciteit stimuleren.
4. De totale afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen en de invoer ervan diversifiëren door de energie-efficiëntie te verbeteren, energiebesparingen te stimuleren, de energievoorziening en -routes te diversifiëren, investeringsknelpunten weg te werken, de vergunningsprocedures verder te stroomlijnen, investeringen in elektriciteitsnetten en hernieuwbare energie te stimuleren en de uitrol ervan te versnellen, en de deelname aan grensoverschrijdende samenwerking op energiegebied verder te bevorderen.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter